

בית הדין הארצי לעבודה

בר"ע 16022-06-20

ניתן ביום 11 נובמבר 2020

המערער

המוסד לביטוח לאומי

-

המשיב

פלוגי

לפני סגן הנשיאה אילן איטח, השופטת לאה גליקסמן, השופט אילן סופר
נציגת ציבור (עובדים) גב' שרה זילברשטיין היפש, נציג ציבור (מעסיקים) מר עצמון ליפשיץ

בשם המבקש – עו"ד יוסף פולסקי

בשם המשיב – עו"ד איתמר כהן

פסק דין

1. לפנינו בקשת רשות ערעור על החלטת בית הדין האזורי ירושלים (הנשיא אייל אברהמי ונציגי הציבור מר רמי אלקנה ומר חיים בריל; ב"ל 13-07-28251), שבה נקבע כי למשיב ארע ארוע חריג עקב עבודתו ולצורך בחינת הקשר הסיבתי מונה מומחה רפואי.

2. בתמצית יפורטו העובדות הבאות, על יסוד קביעות בית הדין האזורי: המשיב, יליד 1964, עבד בחברת החשמל (להלן – החברה) כ-25 שנה. ביום 6.3.2012, לאחר שנערך לו שימוע שבסופו הוסכם עם ארגון העובדים על סיום עבודתו, נחתם בין המשיב לבין החברה סיכום דברים לפיו עבודתו תסתיים בו ביום. ביום 21.3.12 נפגש המשיב עם בא כוחו על מנת לבחון את האפשרות לחזור בו מההסכמה לפרוש מעבודתו.

ביום 22.3.12 הגיע המשיב למחלקה בה עבד על מנת לקחת את חפציו, לחתום על "טופס טיולים" ועל הטפסים שנדרשו לצורך פרישתו לפנסיה ולהחזיר את כרטיס העובד. במסגרת זו ביקש המשיב להיפרד מחבריו לעבודה ופנה למחלקה. שם ראה אותו מנהלו וקרא לו לחדרו. מנהל המחלקה ביקש להעמיד את המשיב על חובתו כעובד פורש ונוכח נהלי העבודה בחברה להמנע מניגוד עניינים ולא לעבוד מול החברה למשך שנה. מנהל המחלקה עשה כן הואיל והתברר לו כי המשיב מתחיל

בית הדין הארצי לעבודה

בר"ע 20-06-16022

לעבוד אצל חמיו במשרד גדול לניהול פרויקטים שפעילותו נוגעת לפעילות המחלקה. עוד דרש מנהל המחלקה מהמשיב שלא להגיע למחלקה ולא ליצור קשר עם עובדיה.

השיחה התפתחה כדי ויכוח וחילופי דברים קשים שבסופם דרש מנהל המחלקה מהמשיב לעזוב את המקום ואף איים לקרוא לאנשי הבטחון שיוציאו את המשיב משם.

בבוקר יום 23.3.2012 ערך המשיב כדרכו אימון בוקר שבסופו חש ברע ופונה לבית חולים שם אובחן כמי שלקה בארוע לב.

3. בית הדין האזורי עמד על הנפסק בעניין זייד (עב"ל (ארצי) 1187/04 מסרי זייד – המוסד לביטוח לאומי, פד"ע מ 665 (2005)) לפיו:

"רשימת המבוטחים בענף נפגעי עבודה נקבעה במסגרת סעיף 75 לחוק הביטוח הלאומי. 'העובד', להבדיל מן העובד 'לשעבר', הוא אחד מן המבוטחים בענף.

שאלת היותו של הנפגע מבוטח בביטוח נפגעי עבודה בגדרו של סעיף 75 לחוק, היא שאלה פרלימינרית, הקודמת לבחינת התקיימותם של היסודות הנדרשים במסגרת סעיף 79 לחוק. לשון אחר: רק בבוא הנפגע בגדרי סעיף 75 לחוק, כאחד המבוטחים בענף נפגעי עבודה, יוכל לבוא בשערי מבחן ה"תוך כדי ועקב עבודתו" שבסעיף 79 לחוק.

....
פסיקת בית דין זה קבעה לפני שנים כי 'חוק הביטוח הלאומי בא להבטיח סיכוני עבודה ולא סיכונים לאחר פקיעת יחסי עובד מעביד, אלא אם כן מדובר באירוע שאירע בסמוך לאחר תום תקופת העבודה ובנסיבות מיוחדות'. בעקבות פסיקה זו, ואף שנשמעו גם דיעות אחרות, צעדה פסיקת הרוב גם בשנים האחרונות. בפסק הדין בעניין משה אהרוני, ביקש נפגע להכיר באוטם שריר הלב שאירע לו לאחר דיון משפטי בעניין פיטוריו מעבודתו 30 חודשים קודם לכן, כפגיעה בעבודה. שם קבעה דעת הרוב שקיבלה את חוות דעתו של השופט פליטמן, כדלקמן: '...עקרונית, תקופת ביטוחו של העובד בנפגעי עבודה מסתיימת עם תום תקופת העסקתו אצל מעבידו ולא משתרעת מעבר לכך...'. פגיעה לאחר סיום יחסי העבודה, לפי שנאמר בפסק דין אהרוני, לא רק שאינה יכולה להתרחש תוך כדי עבודה, אלא שגם אינה יכולה להיות 'עקב העבודה' בהעדר יחסי עבודה בעת התרחשותה. עם זאת, גם תפיסה זו, שכאמור נפסקה להלכה, יתכן ותכיר בנסיבות חריגות בפגיעות שאירעו לאחר סיום יחסי העבודה כפגיעות בעבודה, אולם זאת כאשר קיימת סמיכות זמנים קרובה בין מועד ניתוק יחסי העבודה לבין התאונה וכאשר הזיקה לעבודה הינה ברורה." (הדגשות הוספו)

4. על יסוד הפסיקה האמורה קבע בית הדין האזורי כך:

"שני תבחינים נבדקים אפוא המרחק בזמן והקשר הסיבתי שהוא חשוב יותר. בין שני אלה מתקיים איזון כאשר ככל שמובהקות הקשר

בית הדין הארצי לעבודה

בר"ע 16022-06-20

הסיבתי ברורה יותר וחזקה יותר, הרי שתנאי הזמן יכול להיות גמיש יותר, אף שגם הוא תחום לשבועות בודדים."

5. לעניין סמיכות הזמנים נקבע כי יש להשקיף על הזמן שחלף בין המועד בו נועץ המשיב עם בא כוחו (21.3.12) לבין הארוע החריג (22.3.12). שכן, עד לאותו מפגש המשיב לא השלים עם סיום העסקתו ורק לאחר אותו מפגש כאשר ייעץ לו בא כוחו כי לא ניתן יהיה לחזור מהסכמתו לסיום העבודה "בשלה אפוא הנכונות של התובע להסכים לפיטוריו".

6. לעניין הזיקה של הוויכוח לעבודה קבע בית הדין האזורי כך:

"אנו קובעים כי הוויכוח, שהיה בינו לבין הממונה עליו, היה אפוא בזיקה ברורה לעבודתו וסיום עבודתו ונועד, כפי שציין מר ... [מנהל המחלקה], למנוע מצב של ניגוד עניינים. הימצאותו במקום נועדה כדי להשלים את תהליך סיום עבודתו – תהליכים במחלקת כ"א ואיסוף חפציו ופרידה מחבריו במחלקה. מדובר אפוא בזיקה ברורה לעבודתו ואף ניתן לומר כי נעשתה בעת עבודתו הואיל ובא להשלים את תהליכי סיום עבודתו. ..."

7. לאור קביעות אלה קבע בית הדין האזורי כי:

**לנוכח כל האמור אנו מקבלים את טענת התובע כי אירע לו אירוע חריג עקב עבודתו.
אנו מקבלים את טענת התובע כי יש לראות באירוע כאירוע עליו חל סעיף 79 לחוק הביטוח הלאומי וכי יש הצדקה להארכה קונסטרוקטיבית של יחסי העבודה הואיל ומדובר בנסיבות החריגות שנזכרו בפסקי הדין נורי גזלה וזייד הנ"ל."**

8. עוד יצויין כי עניינו של המשיב מגיע לבית דין זה בפעם השלישית. בהחלטתו הראשונה של בית הדין האזורי (פסק דין מיום 24.11.15), נדחתה התביעה שעה שנקבע כי הארוע החריג התרחש לאחר שהמשיב כבר לא היה בבחינת עובד. במסגרת ערעור המשיב - הערעור הראשון (עב"ל 39905-12-15) הוחזר עניינו של המשיב לצורך "השלמת ראיות לעניין טיב הוויכוח והקשר שלו לעבודה, תוך שמירת כל טענות הצדדים". אחר זאת שב בית הדין האזורי ודחה את התביעה (פסק דין מיום 3.7.2019). במסגרת ערעור המשיב - הערעור השני (עב"ל 24913-09-19) הוחזר עניינו של המשיב לבית הדין האזורי שעה שנציגי הציבור שהשתתפו בפסק הדין השני סיימו את כהונתם ועל מנת שהחלטה החדשה תינתן במותב חדש. כאמור ההחלטה מושא הליך זה ניתנה על ידי המותב החדש, בהסכמת הצדדים - על יסוד הראיות שנשמעו לפני המותב הקודם.

בית הדין הארצי לעבודה

בר"ע 16022-06-20

9. לאחר שבחנו את כלל חומר התיק ואת טענות הצדדים לפנינו בכתב ובעל פה ונוכח הסכמת הצדדים לדון בבקשת רשות הערעור כאילו ניתנה הרשות, הגענו למסקנה כי בנסיבות העניין (ובעיקר נוכח טענות המוסד בנוגע לשונות בין החלטות בית הדין האזורי) יש ליתן רשות ערעור. עם זאת, הגענו לכלל מסקנה כי דין הערעור להדחות. להלן נפרט את טעמינו בתמצית:
- א. אכן שעה שהמשיב סיים את יחסי עבודתו עם החברה ביום 6.3.12, המערער לא היה בגדר "עובד", ולכן היותו מבוטח אפשרי מכוח "הרחבת הביטוח" בנסיבות חריגות בהן קיימת סמיכות זמנים קרובה בין מועד ניתוק יחסי העבודה לבין התאונה וכאשר הזיקה לעבודה הינה ברורה. עוד מקובלת עלינו טענת המוסד לפיה שעה שעסקינן בחריג, יש לפרשו בצמצום.
- ב. כמו כן מקובלת עלינו טענת המוסד בכל הנוגע לקביעת בית הדין האזורי ביחס לסמיכות הזמנים. אנו סבורים כי שאלת סמיכות הזמנים לא היתה צריכה להיבחן ביחס למועד בו נפגש המשיב עם בא כוחו, אלא ביחס למועד סיום עבודתו – כשבועיים קודם לכן.
- ג. יחד עם זאת, מקובלת עלינו קביעת בית הדין האזורי בכל הנוגע לזיקה שבין הארוע החריג לבין העבודה, זאת בשים לב לכך שעיתוי השיחה היה בעת שמשיב הגיע לחברה לצורכי הליכי סיום העבודה, תוכנה של השיחה נגע למקום העבודה, לרבות לקשר עם החברים לעבודה, ובעיקר שעה שהשיחה עם מנהל המחלקה באה ביוזמתו של האחרון. כך שכל הארוע לא היה בא לעולם, אלמלא אותה שיחה.
- ד. בשקלול שבין סמיכות הזמנים וזיקת הארוע החריג לעבודה, מקובלת עלינו הקביעה כי עסקינן בארוע חריג בעל קשר מובהק לעבודה ובנסיבות אלה מוצדק לראות את המשיב כמבוטח בענף נפגעי עבודה, גם בהתחשב בזמן שחלף מאז מועד סיום העבודה.
10. סוף דבר – הערעור נדחה. עניינו של המשיב יוחזר לבית הדין האזורי על מנת שיפעל בהתאם להחלטה מושא הליך זה. בנסיבות העניין זה אין צו להוצאות.

סגן הנשיאה אילן איטח

עיינתי בעמדת חבריי ואף אני סבור כי בנסיבות העניין יש ליתן רשות ערעור, אך שלא כמותם אני סבור כי דין הערעור להתקבל.

בית הדין הארצי לעבודה

בר"ע 16022-06-20

תחילה אציין שאיני מוצא הצדקה להתערב בקביעות העובדתיות של בית הדין האזורי, המעוגנות גם בראיות מטעם המוסד. אכן, לאחר פסק הדין הראשון בערעור לא התייחס המשיב בתצהירו המשלים לתוכנו של הוויכוח עם מנהל המחלקה, על אף שעניינו הוחזר לבית הדין האזורי לשם בחינת טיב הוויכוח והקשר שלו לעבודה. אולם, תוכנו של הוויכוח – מכאן הקשר שלו לעבודה - עולה מגרסת מנהל המחלקה עצמו שהיה עד בהליך מטעם המוסד.

עוד אני מסכים עם חבריי כי יש קושי לקבל את קביעת בית הדין האזורי לגבי סמיכות הזמנים. שכן, פער הזמנים צריך להבחן ביחס למועד סיום העבודה, ולא ביחס למועד בו השלים העובד עם סיום העבודה.

דעתי לעניין הזיקה שבין השיחה שקיימו מנהל המחלקה והמשיב לבין העבודה שונה. לטעמי, שיחה זו, מבחינת תוכנה ועיתויה (כשבועיים לאחר סיום העבודה), אינה מקימה זיקה מספקת לחריגה מהכלל לפיו ביטוח נפגעי עבודה חל על העובד ולא על העובד לשעבר. אכן, הליך של "טופס טיולים" הוא חלק מהליך סיום עבודתו של עובד, ולא מן הנמנע כי פגיעה במהלכו ובקשר אליו תקים את אותה זיקה שתאפשר חריגה מהכלל האמור ואת הרחבת הביטוח. אלא שבמקרה שלפנינו, ה"תאונה" (הארוע החריג) לא היתה תוצאה של הצורך במילוי טופס הטיולים או יתר הליכי סיום העבודה. המשיב הגיע למחלקה בשל רצונו להפרד מהעובדים שם. זאת ועוד, הגם שהשיחה עם מנהל המחלקה באה לעולם לפי בקשתו של האחרון, הרי שתוכנה לא עסק בתקופת העבודה, אלא בעתיד לבוא (תקופת אי העבודה) – שאלת הביקור במחלקה, שאלת פעילות המשיב ושאלת ניגודי עניינים. מוקשה בעיניי לראות ויכוח בין עובד לשעבר לבין מעסיק לשעבר (או מי מטעמו) המתרחש לאחר ניתוק יחסי העבודה ובקשר לאירועים עתידיים שלאחר סיום קשר העבודה כעונה על דרישת ה"עקב" העבודה, גם אם השיחה נערכה במקום העבודה.

אשר על כן, לטעמי דין ערעור המוסד להתקבל לא צו להוצאות.

בית הדין הארצי לעבודה

בר"ע 16022-06-20

סוף דבר

על דעת כלל חברי המותב ניתנת רשות הערעור. על דעת רוב חברי המותב וכנגד דעתו החולקת של סגן הנשיאה נדחה הערעור. אין צו להוצאות.

בהסכמת הצדדים פסק הדין יפורסם ללא פרטים מזהים של המשיב.

ניתן היום, כ"ד חשוון תשפ"א (11 נובמבר 2020) בהעדר הצדדים ויישלח אליהם.

אילן סופר,
שופט

לאה גליקסמן,
שופטת

אילן איטח,
סגן נשיאה, אב"ד

מר עצמון ליפשיץ,
נציג ציבור (מעסיקים)

גברת שרה זילברשטיין-היפש,
נציגת ציבור (עובדים)